

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 23. ledna 1997, Eckehard Pastoors a Trans-Cap GmbH proti Belgickému státu, věc C-29/95, Recueil 1997, s. I-285¹

Klíčová slova:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen – Belgie. Silniční doprava – Nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a 3821/85 – Vnitrostátní prováděcí ustanovení

Předmět:

O výkladu článku 6 Smlouvy o ES a obecné zásady rovnosti zakotvené v právu Společenství

Skutkové okolnosti:

(Část „Skutkové okolnosti“ není převzata.)

Právní otázky:

- ¹ Usnesením ze dne 31. ledna 1995 došlým kanceláři Soudního dvora dne 8. února 1995 položil Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen podle článku 177 Smlouvy o ES předběžnou otázku týkající se výkladu článku 6 Smlouvy o ES a obecné zásady rovnosti zakotvené v právu Společenství.
- ² Tato otázka vyvstala v rámci sporu mezi Trans-Cap GmbH (dále jen „Trans-Cap“), společností působící v silniční dopravě, jež má sídlo v Německu, a jedním z jejích řidičů, E. Pastoorsem, jenž má bydliště rovněž v tomto státě, na jedné straně, a belgickým státem, na straně druhé, ohledně legality povinnosti uhradit určitou peněžní částku na základě zjištění, že byla spáchána určitá porušení předpisů v oblasti silniční dopravy.
- ³ Dne 20. prosince 1985 přijala Rada za účelem zlepšení pracovních podmínek a zvýšení bezpečnosti silničního provozu, jakož i za účelem harmonizace podmínek hospodářské soutěže v oblasti silniční dopravy, nařízení (EHS) č. 3820/85 o harmonizaci určitých sociálních právních předpisů v silniční dopravě (Úř. věst. L 370, s. 1) a nařízení (EHS) č. 3821/85 o záznamovém zařízení v silniční dopravě (Úř. věst. L 370, s. 8).
- ⁴ Článek 17 nařízení č. 3820/85 a článek 19 nařízení č. 3821/85 stanoví shodně povinnost členských států přijmout právní a správní předpisy nezbytné pro provedení těchto nařízení, přičemž předpisy musí zahrnovat zejména organizaci, postupy a prostředky pro kontrolu, jakož i sankce pro případ porušení těchto nařízení. Členské státy si kromě toho musí poskytovat vzájemnou pomoc při uplatňování těchto nařízení a kontrole jejich dodržování.
- ⁵ Tentýž den, 20. prosince 1985, Rada a zástupci vlád členských států zasedajících v Radě přijali usnesení o zlepšení uplatňování sociálních nařízení v oblasti silniční dopravy (Úř. věst. C 348, s. 1, dále jen „usnesení“), totiž nařízení č. 3820/85 a 3821/85. Poslední bod odůvodnění tohoto usnesení zdůrazňuje „potřebu jednotného a účinného uplatňování daných nařízení členskými státy, zejména z toho důvodu, aby se zabránilo narušení podmínek hospodářské soutěže mezi podniky v dopravě“.

---

¹ Jednací jazyk: nizozemština

Krom toho bod 2 písm. b) usnesení stanoví povinnost členských států přijmout účinné prostředky ke stíhání řidičů nerezidentů, kteří se dopustili porušení předpisů na území členského státu, a k vymáhání pokut uložených těmto řidičům v rámci platného mezinárodního či vnitrostátního práva.

6 Konečně, směrnice Rady 88/599/EHS ze dne 23. listopadu 1988 o jednotném postupu pro používání nařízení č. 3820/85 a nařízení č. 3821/85 (Úř. věst. L 325, s. 55) ve svém čl. 3 odst. 3 stanoví, že „Silniční kontroly se provádějí bez jakékoli diskriminace vozidel a řidičů na základě toho, zda jsou rezidenty.“

7 V rámci provádění povinností, které vyplývají z výše uvedených nařízení, vložilo Belgické království zákonem ze dne 6. května 1985 (*Belgisch Staatsblad* ze dne 13. srpna 1985) článek 11b do zákona ze dne 1. srpna 1960 o placené přepravě zboží motorovými vozidly. Prováděcí pravidla k tomuto novému ustanovení byla stanovena královskou vyhláškou ze dne 12. července 1989 o výběru a složení peněžní částky po zjištění určitých protiprávních činů v oblasti silniční dopravy (*Belgisch Staatsblad* ze dne 20. července 1989).

8 Na základě těchto předpisů má přistižený pachatel při zjištění porušení nařízení č. 3820/85 a 3821/85, v případě že tímto porušením není dotčena žádná třetí osoba, možnost buď okamžitě uhradit částku ve výši 10 000 BEF za každé porušení (okamžitý výběr), čímž je stíhání obvykle zastaveno, anebo vystavit se trestnímu řízení stanovenému zákonem. Pokud jde o posledně uvedenou možnost, pro případ, že přistižený pachatel nemá bydliště nebo trvalý pobyt v Belgii, je stanovena další podmínka: v tomto případě je povinen složit za každé porušení částku ve výši 15 000 BEF, která je určena k úhradě případné pokuty a nákladů řízení, pod sankcí zabavení vozidla na jeho náklady a nebezpečí.

9 Dne 29. listopadu 1991 policejní hlídka přístavu v Antverpách provedla kontrolu kamionu, který řídil E. Pastoors, a jehož vlastníkem je Trans-Cap. Během této kontroly bylo zjištěno jedenáct porušení ustanovení nařízení č. 3820/85 a 3821/85. Po konzultaci se svým zaměstnavatelem se E. Pastoors rozhodl zvolit systém okamžité platby a uhradil celkovou částku ve výši 110 000 BEF za těchto jedenáct zjištěných porušení předpisů.

10 Eckehard Pastoors a Trans-Cap poté podali k předkládajícímu soudu žalobu, jíž se domáhali, aby belgický stát vrátil zaplacenou částku a poskytl satisfakci za nemajetkovou újmu, která jim byla způsobena. Žalobci v původním řízení na podporu svého návrhu uvedli, že systém vymáhání zavedený belgickou právní úpravou porušuje jednak právo zaručené článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva o lidských právech“), jenž vyžaduje, aby jejich záležitost byla projednána nezávislým soudem, jednak článek 6 Smlouvy o ES.

11 Vnitrostátní soud, jemuž byla věc předložena, nejprve konstatoval, že v projednávaném případě nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy o lidských právech. Dále uvedl, že nedošlo ani k porušení článku 6 Smlouvy nebo obecné zásady rovnosti, vzhledem k tomu, že rozdílné zacházení s nerezidenty může být objektivně odůvodněno, vezmou-li se v úvahu potíže vyvstávající v trestním řízení, a to jak při vyšetřování, tak při výkonu soudních rozhodnutí, v případech, kdy procesní subjekty nemají bydliště v členském státě, na jehož území k protiprávnímu činu došlo.

12 Nicméně „z důvodů právní jistoty“ se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má být zásada nediskriminace stanovená v článku 6 Smlouvy o ES nebo obecná zásada rovnosti zakotvená v právu Společenství vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy členského státu přijaté k provedení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 a (EHS) č. 3821/85 zavedly systém sankcí, který umožňuje fyzickým nebo právnickým osobám obviněným z porušení těchto právních předpisů, aby si zvolily mezi:

a) okamžitým zaplacením určité částky, v projednávaném případě 10 000 BEF, za každé porušení, jež má zpravidla za následek zastavení trestního stíhání,

a

b) pokračováním běžného trestního řízení proti sobě,

avšak s tím, že rozhodnou-li se stíhané osoby pro druhou z těchto možností, ukládá se jim povinnost složit určitou částku, v projednávaném případě 15 000 BEF, za každý zjištěný protiprávní čin, určenou k úhradě případné pokuty a nákladů řízení, a do doby, než bude tato částka složena, se zabavuje vozidlo jimi řízené pouze tehdy, když nemají bydliště nebo trvalý pobyt v Belgii, bez ohledu na to, zda jsou státními příslušníky jiného členského státu?“

13 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 6 Smlouvy brání vnitrostátní právní úpravě, přijaté k provedení nařízení č. 3820/85 a 3821/85, která v případě protiprávního činu ukládá pouze nerezidentům, kteří se rozhodnou nikoli pro okamžité zaplacení stanovené pokuty, ale pro pokračování běžného trestního řízení vůči sobě, povinnost složit za každý protiprávní čin určitou částku, jež slouží jako jistota, a která je vyšší než částka stanovená v případě okamžitého zaplacení, pod sankcí zabavení jejich vozidla.

14 Článek 6 Smlouvy, který je zvláštním výrazem obecné zásady rovnosti, zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti.

15 V projednávaném případě dotyčná vnitrostátní právní úprava nezakládá přímou diskriminaci na základě státní příslušnosti, jelikož povinnost složit peněžní částku, jež slouží jako jistota, je uložena každému pachateli, jenž není belgickým rezidentem, bez ohledu na jeho státní příslušnost.

16 Nicméně podle ustálené judikatury zakazují pravidla týkající se rovného zacházení s vlastními a cizími státními příslušníky nejen zjevnou diskriminaci na základě státní příslušnosti, ale také veškeré skryté formy diskriminace, které při použití jiných rozlišovacích kritérií vedou k témuž výsledku (rozsudky ze dne 29. října 1980, Boussac Saint-Frères, 22/80, Recueil, s. 3427, bod 9, a ze dne 8. května 1990, Biehl, C-175/88, Recueil, s. I-1779, bod 13).

17 Soudní dvůr krom toho rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která činí rozdíl na základě bydliště, v tom smyslu, že odepírá nerezidentům určité výhody, které jsou naopak poskytovány osobám bydlícím na vnitrostátním území, může působit zejména na újmu státních příslušníků jiných členských států, jelikož nerezidenti jsou ve většině případů cizinci, a představovat tak nepřímou diskriminaci na základě státní příslušnosti (rozsudek ze dne 14. února 1995, Schumacker, C-279/93, Recueil, s. I-225, body 28 a 29).

18 V projednávaném případě je nepopiratelné, že vnitrostátní právní úprava dotčená
ve sporu v původním řízení se jen velmi zřídka týká státních příslušníků dotčeného
členského státu, kteří v něm nemají ani bydliště, ani obvyklé místo pobytu, a vede
fakticky ke stejnému výsledku jako diskriminace na základě národní příslušnosti.

19 Nicméně toto zjištění nepostačuje podle judikatury Soudního dvora k tomu, aby
mohl být učiněn závěr, že taková právní úprava je neslučitelná s článkem 6 Smlouvy.
K takovému závěru je rovněž zapotřebí, aby tato právní úprava nebyla odůvodněná
objektivními okolnostmi (rozsudek ze dne 10. února 1994, *Mund & Fester*, C-
398/92, Recueil, s. I-467, body 16 a 17).

20 Belgická vláda v tomto ohledu uplatňuje, že rozdíly v zacházení mezi vlastními a
cizími státními příslušníky jsou v projednávaném případě objektivně odůvodněny
skutečností, že právní postavení nerezidentů je odlišné, pokud jde o možnosti výkonu
soudních rozhodnutí, jakož i skutečností, že trestní řízení vedená proti nerezidentům
jsou složitější a spojená s vyššími náklady.

21 Je třeba konstatovat, že harmonizace a spolupráce, zavedené na úrovni Společenství
v občanských a obchodních věcech Bruselskou úmluvou ze dne 27. září 1968 o
soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí ve výše uvedených oblastech, se nevztahují
na trestní věci a že neexistuje ani žádná obdobná úmluva mezi Belgickým
královstvím a Spolkovou republikou Německo, která by zajišťovala výkon soudních
rozhodnutí v trestních věcech. Z tohoto důvodu existuje skutečné nebezpečí, že
výkon odsuzujícího rozsudku proti nerezidentu bude nemožný, nebo přinejmenším
mnohem obtížnější a nákladnější.

22 Tato situace tedy objektivně odůvodňuje rozdílné zacházení s pachateli rezidenty
a pachateli nerezidenty, s tím že povinnost uhradit určitou částku jako jistotu, která je
uložena pachatelům nerezidentům, je přiměřená k tomu, aby bylo těmto pachatelům
zabráněno vyhnout se účinné sankci pouhým prohlášením, že nesouhlasí
s okamžitým výběrem pokuty a že se rozhodli pro pokračování běžného trestního
řízení.

23 Toto rozdílné zacházení je ostatně v souladu s bodem 2 písm. b) usnesení.

24 Nicméně podle judikatury Soudního dvora, pokud nařízení Společenství nestanoví
zvláštní sankci pro případ porušení, ale odkazuje na vnitrostátní předpisy, členské
státy si uchovávají diskreční pravomoc, pokud jde o výběr sankcí, které musí být
v každém případě účinné, odrazující a přiměřené (rozsudek ze dne 2. října 1991,
Vandevenne a další, C-7/90, Recueil, s. I-4371, bod 11). Tyto sankce tedy musí být
přiměřené a nezbytné pro dosažení sledovaného cíle, aniž by však byly překročeny
meze toho, co je pro jeho dosažení nezbytné (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne
25. února 1988, *Drexler*, 299/86, Recueil, s. 1213, bod 18).

25 V tomto ohledu je třeba připomenout, že vnitrostátní právní úprava použitelná ve
sporu v původním řízení stanoví pouze pro nerezidenty, kteří se rozhodnou pro
pokračování běžného trestního řízení, povinnost složit částku ve výši 15 000 BEF
jako jistotu pro účely úhrady pokuty a nákladů řízení. Tato částka, která je o 50 %
vyšší než částka hrazená v případě okamžitého zaplacení, spojeného se zastavením
trestního stíhání, je vyžadována zvlášť za každý protiprávní čin, z něhož je pachatel
obviněn. Avšak v případě více protiprávních činů zjištěných ve stejnou dobu a
uvedených ve stejném dokumentu tyto činy nejsou předmětem samostatných
trestních řízení, neboť všechny vedou k jedinému řízení proti pachateli. Takové
vnitrostátní opatření, jaké je dotčeno ve sporu v původním řízení, které vyžaduje

úhradu uvedených částek pod sankcí zabavení vozidla pachatelů nerezidentů, se proto zdá být nepřiměřené.

²⁶ V důsledku toho je taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava dotčená v původním řízení, zjevně nepřiměřená, a tudíž zakázaná článkem 6 Smlouvy.

²⁷ S ohledem na předcházející není třeba přezkoumávat, zda je vnitrostátní právní úprava tohoto druhu slučitelná se zásadou práva Společenství odpovídající článku 6 Úmluvy o lidských právech.

²⁸ Na položenou otázku je proto třeba odpovědět tak, že článek 6 Smlouvy brání vnitrostátní právní úpravě, přijaté k provedení nařízení Rady č. 3820/85 a 3821/85, která v případě protiprávního činu ukládá pouze nerezidentům, kteří se rozhodnou nikoli pro okamžité zaplacení částky stanovené jako sankce, nýbrž pro pokračování běžného trestního řízení proti sobě, povinnost složit za každý protiprávní čin jako jistotu určitou částku, která je vyšší než částka stanovená v případě okamžitého zaplacení, pod sankcí zabavení jejich vozidla.

K nákladům řízení

²⁹ Výdaje vzniklé belgické, francouzské a švédské vládě a Komisi Evropských společenství, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SODNÍ DVŮR (šestý senát)

o otázce, kterou mu předložil Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen usnesením ze dne 31. ledna 1995, rozhodl takto:

Článek 6 Smlouvy o ES brání vnitrostátní právní úpravě, přijaté k provedení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 ze dne 20. prosince 1985 o harmonizaci určitých sociálních právních předpisů v silniční dopravě a nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 ze dne 20. prosince 1985 o záznamovém zařízení v silniční dopravě, která v případě protiprávního činu ukládá pouze nerezidentům, kteří se rozhodnou nikoli pro okamžité zaplacení částky stanovené jako sankce, nýbrž pro pokračování běžného trestního řízení proti sobě, povinnost složit za každý protiprávní čin jako jistotu určitou částku, která je vyšší než částka stanovená v případě okamžitého zaplacení, pod sankcí zabavení jejich vozidla.